

Villu Kõve
Riigikohus

Meie 4.11.2024 nr 2-1/80130/10

Ülevaade riigi vara kasutamise ja säilimise kohta – „Viis aastat tegevuspõhist riigieelarvet: reformi tulemused ja vajalikud edasised otsused“

Austatud Riigikohtu esimees

Mul on hea meel edastada Teile tänavune Riigikogu aastaülevaade, mis on täies mahus pühendatud riigi kõige olulisemale juhtimis- ja arendusdokumendile – riigieelarvele –, sellele dokumendile, mida nimetatakse tegevuspõhiseks riigieelarveks. Aruanne kannab pealkirja „Viis aastat tegevuspõhist riigieelarvet: reformi tulemused ja vajalikud edasised otsused“.

Riigikontroll küsis auditeerides endalt ja oma koostööpartneritelt, kas viis aastat tagasi rakendunud eelarvereform on parandanud kulude jälgitavust, kas kulude asemel on ka tegelikult leidnud aset keskendumine tulemustele ning kas tekkinud eelarveinfo on aidanud muuta raha kasutamist efektiivsemaks.

Kahjuks tuli meil auditi tulemusena tõdeda, et praegune riigieelarve ja rakendatav eelarvestamine on pigem kunstlik konstruktsioon, mitte selge ja tõhus tööriist, millega riigi rahakasutust juhtida ning jälgida.

Tulevikku vaadates on aga oluline mitte takerduda esmajärjekorras vaidlusesse selle üle, kas riigieelarve peaks olema tegevuspõhine või pigem klassikaline, kulupõhine. Riigieelarve võib olla mille põhine tahes – peaasi, et see annaks selge pildi sellest, kellele, kui palju ja mille jaoks raha on kavandatud, ning et esitatav informatsioon ei oleks vigane.

Riigieelarve koostamine senisel isevooluteel tähendaks raha ebamõistlikku kasutamist, riigile tarbetut tööd, kulu ja kasutamata võimalusi motiveerida riigiasutusi efektiivsusele. Raha tõhusamaks kasutuseks oleks Riigikogul mõistlik uuesti mõtestada ja otsustada, millist infot ta riigieelarve üle arutamiseks vajab, millisest põhimõttest lähtudes ning millises detailsuses rahakasutuse limiidid valitsusele edaspidi kehtestab ning milline info eelarvevalikute tegemisel maksab. Seda teavet peaks valitsus Rahandusministeeriumilt ja valitsemisaladelt nõudma ja otsustamisel kasutama.

Aruanne koos lisamaterjalidega on kättesaadav failina (pdf) Riigikontrolli veebilehelt.
<http://www.riigikontroll.ee/>.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Janar Holm
riigikontrolör

Lisa: ülevaade „Ülevaade riigi vara kasutamise ja säilimise kohta – „Viis aastat tegevuspõhist riigieelarvet: reformi tulemused ja vajalikud edasised otsused“